

Vitenskapskomiteen for Mattrygghet
Postboks 4404 Nydalen
N – 0403 OSLO

Deres ref:
Vår ref: 2015/207209
Dato: 05.10.2015
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

BESTILLING AV UTTALELSE – INNTAK AV UORGANISK ARSEN HOS DEN NORSKE BEFOLKNINGEN

Bakgrunn

Arsen er et grunnstoff som fins i naturen både naturlig og som en forurensning. Det fins to hovedformer for arsen, organiske og uorganisk. Det er den uorganiske formen som er helseskadelig. Uorganisk arsen har vist seg å kunne forårsake kreft i lunger, blære og hud.

Med de tilgjengelige analysemetodene har det inntil nylig vært vanskelig å skille på de forskjellige formene av arsen. Derfor er mesteparten av den kunnskapen vi har om nivået av arsen i mat uttrykt kun som arsen, uten å spesifisere om det er organisk eller uorganisk.

I følge en risikovurdering EFSA publiserte i 2009 hadde Norge det høyeste inntaket av arsen i Europa, noe som blant annet skyldes vårt høye inntak av fisk. Norske kostholdsdata var inkludert i vurderingen. Undersøkelser viser at selv om fisk inneholder mye arsen, er 97-99 % i form av den organiske typen som ikke representerer helseserisiko.

I 2014 kom EFSA med en oppdatert eksponering beregning for uorganisk arsen i den europeiske befolkningen. Den viste lavere eksponering for uorganisk arsen enn risikovurderingen fra 2009. Verken norske konsumdata eller forekomstdata er inkludert i rapporten.

Næringsmidlene som inneholder mest uorganisk arsen er ris og risprodukter, kosttilskudd basert på alger, og skalldyr. De som har et høyt inntak av disse næringsmidlene, som for eksempel noen deler av den etniske minoritetsbefolkningen både i Norge og i EU, står i fare for å få i seg for mye uorganisk arsen. For de fleste i Norge og Europa er det imidlertid andre næringsmidler (korn og kornprodukter, grønnsaker, flaskevann og kaffe) som bidrar mest til inntaket av arsen fordi vi spiser så mye mer av disse andre matvarene. Flere land har kostholdsråd på inntak av ulike næringsmidler på bakgrunn av innhold av uorganisk arsen. Mattilsynet i Sverige, Danmark og Norge har for eksempel råd som gjelder risdrikk til barn, Sverige har detaljerte råd på inntak av ris og riskaker, mens Danmark fraråder alle å spise Hijiki-tang og fraråder å gi riskjeks til barn.

Data som er tilgjengelig

- EFSA-vurderinger fra 2009 og 2014
- Norske data på arsen i fisk, spesifisert som organisk og uorganisk arsen
- Norske data på arsen i ris, spesifisert som organisk og uorganisk arsen

- Norske data på arsen i potetbasert snack og nøtter.
- Mattilsynets rapport på fremmedstoffer i vegetabilsk mat 2013

Oppdrag

Mattilsynet ønsker en uttalelse fra VKM på følgende:

- EFSA vurdering fra 2009
 - Belyse årsakene til at Norge kom så høyt ut på inntak av arsen
- EFSA vurdering fra 2014
 - Kommentere om befolkningen i Norge eller spesielle grupper i befolkningen har et annerledes spisemønster, som kan føre til en ulik eksponering for uorganisk arsen gjennom maten, enn det som er rapportert for andre grupper av den europeiske befolkningen
- Kommentere om uorganisk arsen i ris og risprodukter (f.eks. riskjeks) og Hijiki-tang kan utgjøre en ekstra helserisiko for barn og voksne som spiser slik mat.

Språk

Vi ber om at vurderingen skrives på engelsk.

Tidsramme

Oppdraget er en "vanlig sak" og Mattilsynet ber om svar innen 01.03.2015

Kontaktpersoner

Julie Tesdal Håland, seksjon fremmedstoffer og EØS, jutha@mattilsynet.no

Anders Tharaldsen, seksjon fremmedstoffer og EØS, antha@mattilsynet.no

Referanser:

Fødevarestyrelsen – analyser av arsen i ris og risprodukter:

http://www.foedevarestyrelsen.dk/SiteCollectionDocuments/25_PDF_word_filer%20til%20downloadd/06kontor/Kontrolresultater/2013/arsen%20i%20ris%202013.pdf

Fødevarestyrelsen – råd om arsen

<http://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Arsen-i-f%C3%B8devarer.aspx>

Livsmedelsverket – undersøkelse av tungmetaller

http://www.livsmedelsverket.se/om-oss/press/nyheter/pressmeddelanden/fortsatta-problem-med-vissa-tungmetaller-och-mineraler-i-barnmat/? t_id=1B2M2Y8AsgTpgAmY7PhCfg%3d%3d& t q=arsenik& t tags=language%3asv%2csiteid%3a67f9c486-281d-4765-ba72-ba3914739e3b& t ip=62.92.17.193& t hit.id=Livs Common Model PageTypes NewsPage/ b111ac32-221c-42a1-9753-e4bc6da4465b sv& t hit.pos=4

Livsmedelsverket – råd om arsen

http://www.livsmedelsverket.se/livsmedel-och-innehall/oonskade-amnen/metaller1/arsenik/? t_id=1B2M2Y8AsgTpgAmY7PhCfg%3d%3d& t q=arsenik& t tags=language%3asv%2csiteid%3a67f9c486-281d-4765-ba72-ba3914739e3b& t ip=62.92.17.193& t hit.id=Livs Common Model PageTypes ArticlePage/ 23cd52f7-dadb-4652-912e-9fe5517a88ea sv& t hit.pos=1

Livsmedelsverket – analyser og risikovurdering av arsen i ris og risprodukter

<http://www.livsmedelsverket.se/en/about-us/press/study-reveals-problems-with-arsenic-in-rice-and-rice-products/>

Mattilsynet – råd om arsen

<http://www.matportalen.no/rad-til-spesielle-grupper/tema/barn/smaa-barn-bor-spise-varierte-kost-for-aa-begrense-inntaket-av-tungmetaller>

Med hilsen

Randi Edvardsen
Seksjonsleder
Seksjon fremmedstoffer og EØS